

Stanovisko Slovenskej spoločnosti alergológie a klinickej imunológie k vyšetreniu špecifických protilátok izotypu IgG, IgA a IgM proti potravinovým antigénom

MUDr. Klára Kossárová
MUDr. Zuzana Rennerová, PhD., MBA
MUDr. Zuzana Abaffyová
Ing. Jela Petrisková, PhD
MUDr. Otilia Petrovičová, PhD
prof. MUDr. Miloš Jeseňák, PhD., MBA, FAAAAI

Pracovná skupina pre potravinovú alergiu SSAKI

- **Potravinová alergia** je reprodukovateľná nežiaduca reakcia na potravinu vyvolaná imunologickými mechanizmami. Môže byť IgE-mediovaná (sprostredkovaná špecifickými imunoglobulínmi IgE), non-IgE-mediovaná (sprostredkovaná antigén špecifickými T lymfocytmi) alebo kombinovaná (IgE aj non-IgE mechanizmy).
- **Potravinová intolerancia**, na rozdiel od potravinovej alergie, je nežiaducou reakciou na potravinu **bez imunologického podkladu**. Potravinová intolerancia môže byť spôsobená napr. toxicitou potravín, farmakologickou aktivitou potravín (obsah aditív, biogénnych substancií a podobné) alebo enzymovým defektom (vrodeným alebo získaným). Medzi stavy spôsobené enzymovým defektom patrí napr. laktózová intolerancia, fruktózová intolerancia, histamínová intolerancia, či neceliakálna precitlivosť na lepok.
- **Základom diagnostiky** potravinovej alergie ako aj potravinovej intolerancie je **podrobná anamnéza** s cieľom identifikovania možnej kauzálnej potravinovej alergie. V prípade IgE-mediovannej alergie máme následne k dispozícii **kožné prick testy** (s komerčnými alergénmi či čerstvými potravinovými alergénmi) a vyšetrenie **špecifických IgE protilátok**. Či už v prípade IgE-mediovannej potravinovej alergie, ako aj non-IgE-mediovannej alergie a potravinovej intolerancie je finálne stanovenie diagnózy založené **na eliminačnom a expozičnom teste**.
- Hoci sa v praxi často stretávame so snahou o využitie stanovenia koncentrácie špecifických imunoglobulínov v triedach IgG (prípadne IgG₄, IgM a IgA) proti potravinovým antigénom, **význam tohto vyšetrenia doteraz nebol potvrdený**. **Vyšetrenie týchto protilátok nie je pre diagnostiku potravinovej alergie a intolerancie odporúčané žiadnou medzinárodne uznávanou imunologickou organizáciou** (Európska akadémia alergológie a klinickej imunológie – EAACI či Americká akadémia astmy, alergológie a imunológie - AAAAI).
- Protilátky iných tried ako IgE sú voči väčšine potravín, resp. potravinovým antigénom vo väčšej/menšej miere fyziologicky prítomné. K zvýšeniu koncentrácie špecifických protilátok IgG, IgM alebo IgA dochádza v rámci fyziologických reakcií. K zvýšeniu dochádza pri expozičii danej potravine, či v prípade navodenia tolerancie. **Nie je to prejav patológie**, ale ide o špecifickú reakciu organizmu, ktorej intenzita závisí od intenzity schopnosti tvorby protilátok konkrétneho jedinca. Imunologické vysvetlenie súvislosti medzi klinickými príznakmi a koncentraciou protilátok IgG, IgM či IgA v sére nie je známe. **V žiadnom prípade nemožno tieto výsledky považovať za diagnostický nástroj potravinovej alergie či intolerancie, čo sa žiaľ často v praxi deje**.
- Tak ako pre využitie stanovenia koncentrácie špecifických protilátok v triede IgG (IgG₄), IgM a IgA pre diferenciálnu diagnostiku potravinovej alergie nemáme žiadne vedecké podklady, podobne ich nemožno využívať ani pri sledovaní efektivity liečby či

dietetických opatrení. Doposiaľ neboli zistené korelácie medzi ich koncentráciou v sére pacienta a aktuálnymi príznakmi. Nesprávnou interpretáciou môže nastať riziko neodôvodneného vylúčenia rôzne širokého spektra potravín zo stravy jedinca, čo nezriedka vedie k **nebezpečenstvu karencie dôležitých živín ako aj mikroelementov**.

- Jedinou možnou indikáciou vyšetrenia špecifických IgG₄ je sledovanie navodenia tolerancie na niektoré alergény či hodnotenie efektu alergénovej imunoterapie. Doposiaľ sa však tento druh biomarkeru využíva predovšetkým experimentálne a nemá zatiaľ jasne definované postavenie v bežnej klinickej praxi.

SSAKI jednoznačne NEODPORÚČA vyšetrenie špecifických IgG, IgG₄, IgA a IgM protilátok v diagnostike a manažmente potravinovej alergie a intolerancie. Ide o laboratórne vyšetrenie BEZ KLINICKEJ RELEVANCIE, ktoré môže viesť k mylným diagnostickým záverom, ktoré následne môžu ohroziť pacienta napr. karenciou dôležitých makro- aj mikroelementov.

Literatúra :

- Burks AW., Tang M., Sicherer S., et al. ICON: food allergy. J Allergy Clin Immunol. 2012;129:906-20.
- Elsevier Inc.2020, Klinická a základná neurogastroenterologia str.387-395
- Fuchs M., a kol.: Potravinová alergia a intolerancia, Mladá fronta a.s., 2016.
- Fuchs M., Bělohávková S., Panzner P. Vyšetřování specifických IgG nebo IgG4 protilátek proti potravinovým antigenům v diagnostice potravinové alergie a intolerance není přínosné. Alergie 2021;1:70.
- Gocki J., Bartuzi Z. Role of immunoglobulin G antibodies in diagnosis of food allergy, Adv Dermatol Allergol 2016;33(4):253-256.
- Jeseňák M., Szépeová R., et al. Potravinová alergia – mýty, fakty, realita. Bratislava: SAMEDI, 2012, 1. vydanie, 124 ss. ISBN 978-80-89544-26-4.
- Muraro A., Werfel T., Hoffmann-Sommergruber K., et al. EAACI Food Allergy and Anaphylaxis Guidelines Group. EAACI food allergy and anaphylaxis guidelines: diagnosis and management of food allergy. Allergy 2014;69:1008-25.
- NIAID-Sponsored Expert Panel, Boyce JA., Assa'ad A., Burks AW., et al. Guidelines for the diagnosis and management of food allergy in the United States: report of the NIAID-sponsored expert panel. J Allergy Clin Immunol. 2010;126:S1-58.
- Position Statement AAAAI support of the EAACI Position Paper on IgG4. Adverse Reactions to Foods Committee, May2010. presná citácia: Bock SA. AAAAI support of the EAACI Position Paper on IgG4. J Allergy Clin Immunol. 2010 Jun;125(6):1410.
- Sampson HA., Aceves S., Bock SA., et al. Food allergy: a practice parameter update-2014. J Allergy Clin Immunol. 2014;134:1016-25.e43.
- Stapel S.O., Asero R., Ballmer-Weber BK., et al. Testing for IgG4 against food is not recommended as a diagnostic tool: EAACI Task Force Report. Allergy 2008;63:793-796.
- Van de Veen W., Akdis M. Role of IgG4 in IgE-mediated allergic response. J Allergy Clin Immunol 2016;138:1434-1435.
- Zenk Q., Dong S-Y., Wu L-X., et al. Variable Food-Specific IgG Antibody Levels in Healthy and Symptomatic Chinese Adults. PLoS One 2013;8:e53612.